

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ КӘСІПКЕРЛІктің ДАМУ ЖАҒДАЙЛАРЫ

Қазақстан Орталық Азиядағы жетекші экономикалық ойыншылардың бірі болуға ұмтылады. Кәсіпкерлік осы мақсатқа жетудің негізгі факторы болып табылады. Соңғы бірнеше жылда Үкімет бюрократиялық кедергілерді қысқартуға және кәсіпкерлікті дамытуды ынталандыруға бағытталған саясатты белсенді түрде енгізуде.

Кәсіпкерлік жаңа жұмыс орындарын құрудың және жұмыссыздық деңгейін төмендетудің негізгі көзі болып табылады. Кәсіпкерлік жолға шығу адамдардың бизнес-салаға кіруіне, дербес және табысты болуына мүмкіндіктер ашады.

Табысты кәсіпкерлер жаңа идеяларды енгізіп қана қоймай, өз елдерінде инновациялар мен технологиялардың дамуына ықпал етеді. Олар экономиканың өсуіне және Қазақстанның әлемдік аренадағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ететін жаңа өнімдер мен сервистер жасайды.

Қазақстандағы кәсіпкерлік азаматтардың өмір сүру деңгейін жақсартуға мүмкіндік береді, түрлі тауарлар мен қызметтердің қолжетімділігін кеңейтуге мүмкіндік береді, сондай-ақ халықтың табыс деңгейін арттыру үшін жағдай жасайды.

Шағын және орта бизнесті дамыту экономиканы әртараптандыруға және белгілі бір салаларға тәуелділікті азайтуға ықпал етеді. Бұл елді экономикалық тұрғыдан тұрақты етеді.

Осылайша, Қазақстандағы кәсіпкерлік экономикалық дамуда, жұмыс орындарын құруда, инновацияларды ынталандыруда, халықтың өмір сүру деңгейін жақсартуда және шағын және орта бизнесті дамытуда маңызды рөл атқарады. Бұл факторлар кәсіпкерлік тақырыбын мақалада зерттеу және талқылау үшін өзекті және қызықты етеді.

Бұл мақаланың мақсаты-Қазақстандағы кәсіпкерліктің негізгі ерекшеліктерін жалпылау, ағымдағы жағдайды талдау және осы саланың проблемалары мен даму перспективаларын қарастыру.

Кәсіпкерлік-бұл кәсіпорынды немесе бизнес-жобаны құруды, дамытуды және басқаруды қамтитын кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыру процесі. Кәсіпкерлік мүмкіндіктерді табу және пайдалану, инновациялық және креативті шешімдерді жүзеге асыру, тәуекелге бағдарлану, нарықтағы қызмет, бизнес-процестерді ұйымдастыру және басқару, сондай-ақ пайдаға қол жеткізуге ұмтылуды қамтитын кәсіпкерлік тәсілді қамтиды. Кәсіпкерлік экономикалық дамудың, жаңа жұмыс орындарын құрудың, бәсекелестік пен инновацияны ынталандырудың маңызды қозғаушы күші болып табылады.

Соңғы жылдары Қазақстан кәсіпкерлікті дамытуда және бизнес үшін қолайлы орта құруда елеулі қадамдар жасады.

Бірінші маңызды кезең 2010 жылы кәсіпкерлікті дамытудың 2020 жылға дейінгі Тұжырымдамасын қабылдау болды, ол бизнес-климатты жақсарту үшін стратегиялық мақсаттар мен басымдықтарды белгіледі. Бұл тұжырымдаманың негізгі құралдарының бірі-Кәсіпорындарды ашу және жабу рәсімдерін жеңілдету, электрондық үкімет жүйесін жақсарту және электрондық құжат айналымын енгізу арқылы қол жеткізілген бизнеске әкімшілік жүктемені азайту.

Қазақстан сондай-ақ инвесторлар мен кәсіпкерлер үшін ерекше жеңілдіктер мен артықшылықтар ұсынатын Астана, Алматы және басқа да өңірлер сияқты экономикалық аймақтарды құру және дамыту бойынша белсенді жұмыс істейді. Бұл шетелдік капитал мен технологияларды тартуға мүмкіндік береді, сонымен қатар жергілікті бизнестің дамуын ынталандырады. Бұдан басқа, Қазақстан экспортқа бағдарланған кәсіпкерлікті қолдайтын еркін экономикалық аймақтарды белсенді түрде ілгерілетуде және дамытуда.

Қазақстанда кәсіпкерлікті дамытудың маңызды аспектісі шағын және орта бизнесті қолдау болып табылады. Мемлекет салықтық жеңілдіктер, несиелік қолдау, субсидиялар және кәсіпкерлерді оқыту сияқты шағын бизнеске жеңілдік шарттарын ұсынады. Сондай-ақ, білім

беру және кәсіпкерлерді даярлау жүйесі белсенді дамып келеді, бұл біліктілікті арттыруға және жаңа дағдыларды дамытуға ықпал етеді.

Қазақстан сондай-ақ халықаралық ұйымдармен белсенді ынтымақтасады және кәсіпкерлікті дамыту жөніндегі түрлі халықаралық бағдарламаларға қатысады. Бұл кәсіпкерлерге жаңа нарықтарға және бизнесті дамыту мүмкіндіктеріне қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Қазақстанда кәсіпкерлікті дамыту оң нәтиже береді. Соңғы жылдары көптеген жаңа кәсіпорындар құрылды, тауарлар мен қызметтер экспортының көлемі ұлғайды, сондай-ақ шетелдік инвесторлармен іскерлік өзара іс-қимыл жақсарды.

Қазақстан Республикасы Ұлттық Статистика бюросының мәліметінше 2015-2021 жылдар аралығындағы Қазақстандағы ШОК даму жағдайының серпіні оң нәтижелерді көрсетіп отыр. ЖІӨ-дегі шағын және орта кәсіпкерліктің үлесі 7,9% - ға өсіп, 34,7% - ға жетті. Өнім шығару шамамен 2 есеге ұлғайып, номиналды мәнде 29,7 трлн теңгеге жетті.

Жұмыс істеп тұрған ШОК жалпы саны 15,2% - ға өсіп, 1,4 млн субъектіге жетті. ШОБ-та жұмыспен қамтылғандардың жалпы саны 10,6% - ға өсіп, 3,5 млн адамға жетті.

Алайда, Қазақстанда кәсіпкерлікті дамыту әлі де қаржыландыруға қолжетімділіктің болмауы, рұқсаттар мен лицензияларды алудағы қиындықтар, жоғары бюрократиялық жүктеме және кәсіпкерлердің құқықтарын қорғаудың тиімсіз тетіктері сияқты кейбір проблемаларға тап болып отыр.

Қазақстандағы көптеген кәсіпкерлер өз жобаларын қаржыландыруды іздеуде қиындықтарға тап болады. Көптеген банктер мен қаржы институттары жоғары пайыздық мөлшерлеменен несие береді және венчурлық капитал сияқты басқа қаржыландыру көздеріне қол жетімділік шектеулі.

Қазақстандағы көптеген кәсіпкерлер дәстүрлі түрде ауыл шаруашылығы және пайдалы қазбаларды өндіру сияқты экономиканың дәстүрлі салаларына бағдарланады. Алайда, инновациялық салалар мен стартаптар ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға қол жетімділіктің шектеулі болуына, инновациялық кәсіпорындар үшін инфрақұрылымның аздығына және осы салада мемлекеттің қолдауының болмауына байланысты аз дамыған.

Соңғы жылдары Қазақстан Үкіметі қолайлы бизнес-ахуал жасау және кәсіпкерлік қызметті ынталандыру үшін қадамдар жасауда. Кәсіпкерлік үшін инфрақұрылымды, оның ішінде стартаптарға арналған бизнес-парктер, технопарктер мен инкубаторлар салуды белсенді дамытуда. Бұл жас кәсіпкерлер мен инновациялық жобалар үшін қосымша мүмкіндіктер туғызады.

Қазақстан сондай-ақ шетелдік инвестицияларды белсенді тартады және кәсіпкерлерге қолдау көрсететін халықаралық ұйымдармен ынтымақтастықты дамытады. Бұл жаңа нарықтарды ашуға және заманауи технологияларға қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Қазақстанда кәсіпкерлікті дамытудың маңызды факторы оның географиялық жағдайы болып табылады. Қазақстан Шығыс пен Батыс арасындағы байланыс болып табылады, бай табиғи ресурстарға ие және ауыл шаруашылығы, мұнай және газ өндіру, туризм және көлік сияқты түрлі салаларды дамыту үшін қолайлы жағдайларға ие.

Жалпы, Қазақстанда кәсіпкерлікті дамыту перспективалары өте жігерлендіреді. Үкімет бизнес үшін қолайлы жағдай жасауға ұмтылады, инвесторлар қазақстандық нарыққа қызығушылық танытады, ал кәсіпкерлердің жас буыны инновациялар мен өз бизнесін дамытуға қызығушылық танытуда.

Әдебиеттер

1. Қазақстандағы шағын және орта кәсіпкерлік/Қазақстан Республикасы Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігі Ұлттық Статистика бюросы <https://stat.gov.kz/>